

Bilag A: Definitioner og forklaringer

Definitioner

Skadetype

Skadetype beskriver, hvad der er sket med skadelidte under arbejdsulykken, og hvor på legemet skaden er placeret. Disse informationer henter Arbejdstilsynet fra anmeldelsernes oplysninger om skadens art, skadet legemsdel og skadens følger. Sidstnævnte giver bl.a. oplysning om, hvorvidt arbejdsulykken har medført skadelidtes død.

Skadens følger

Skadens følger angiver konsekvenserne af arbejdsulykken i form af forventet fravær på anmeldetidspunktet, eller om skadelidte er afgået ved døden som følge af ulykken. Det forventede fravær kan være behæftet med usikkerhed, især når der er tale om længerevarende fravær, fordi anmeldefristen for arbejdsulykker er ni dage efter første fraværsdag. Med fravær menes der, at skadelidte ikke var i stand til at arbejde. I reglerne om anmeldelse anvendes derfor udtrykket arbejdsudygtighed.

Skademåde

Skademåde beskriver den hændelse, hvor personen kom til skade ved arbejdsulykken. Oplysning om skademåden kommer fra anmeldelserne.

Branche og branchegruppe

Danske virksomheder kategoriseres efter økonomisk hovedaktivitet i brancheklassifikationen Dansk Branchekode 2007 (DB07). DB07 er en dansk udgave af EU's standardbrancheklassifikation, Nomenclature générale des Activités économique dans les Communautés Européennes (NACE, Rev. 2.0). Den danner grundlag for inddeling af anmeldte arbejdsulykker efter branche. Arbejdstilsynet har opdelt brancherne i 36 branchegrupper. Læs mere om de 36 branchegrupper på www.at.dk/branchegrupper.

Når en arbejdsulykke bliver anmeldt, sker der en registrering af produktionsenheden, hvor skadelidte er/var ansat ifølge anmeldelsen. Oplysninger om produktionsenhedens branche hentes fra det Centrale Virksomhedsregister (CVR) på registreringstidspunktet.

Opgørelserne over anmeldte arbejdsulykker fordelt på branchegrupper viser kun perioden 2012-2016. Det skyldes en omlægning af data i 2016, hvorefter oplysning om produktionsenhedens branchetilhørsforhold hentes i Arbejdstilsynets historiske data baseret på CVR, der er etableret fra 2012 og årene efter. Omlægningen af data betyder, at der i forhold til tidligere opgørelser (fx Årsopgørelsen 2009-2014) er sket forskydninger i data. Dette gælder især mellem branchegruppen kontor, hvor der i forhold til tidligere er færre arbejdsulykker registreret, og branchegrupperne daginstitutioner samt døgninstitutioner og hjemmepleje, hvor der er i forhold til tidligere er registreret flere arbejdsulykker.

Beskæftigelsestal

De anvendte beskæftigelsestal i tabel B10 i bilag B stammer fra Danmarks Statistiks registerbaserede Arbejdsstyrkestatistik (RAS). RAS beskriver befolkningens primære tilknytning til arbejdsmarkedet ultimo november det givne år. Beskæftigelsestallene omfatter personernes hovedbeskæftigelse for såvel ansatte som selvstændige. Beskæftigelsestallene er trukket via Arbejdstilsynets forskeradgang til Danmarks Statistik.

I tabel B10 i bilag B er observationer udeladt i opgørelsen over antallet af beskæftigede, hvis den beskæftigedes køn ikke er registreret. Det drejer sig om i alt knapt 2.000 tilfælde om året. Dette har ikke indflydelse på beregning af ulykkesincidenser fordelt på branchegrupper sammenlignet med tidligere års årsopgørelser.

Ulykkesincidens

Incidens for anmeldte arbejdsulykker er beregnet ved at sammenholde antallet af anmeldte arbejdsulykker til Arbejdstilsynet med beskæftigelsestal fra Danmarks Statistik. Årets ulykkesincidens beregnes ved at sætte antallet af årets anmeldte arbejdsulykker i forhold til antallet af beskæftigede i november året før, fx sættes antallet af anmeldte arbejdsulykker 2016 i forhold til RAS2015. I årsopgørelsen er incidenser beregnet som antallet af anmeldte arbejdsulykker pr. 10.000 beskæftigede. Denne metode har vist sig velegnet i analysearbejdet til belysning af langsigtede tendenser i udviklingen af antallet af anmeldte arbejdsulykker i forhold til beskæftigelsen.

Forklaringer

Anmeldelse af arbejdsulykker

Ved en arbejdsulykke forstås en pludselig hændelse i forbindelse med arbejdet, som fører til, at personen kommer fysisk eller psykisk til skade.

Arbejdsgiveren har pligt til at anmelde arbejdsulykker og forgiftningstilfælde til Arbejdstilsynet, når de er sket ved arbejde for arbejdsgiveren, og hvis hændelsen har medført fravær en dag eller mere ud over tilskadekomstdagen. Anmeldelse skal ske senest ni dage efter første fraværsdag.

Tilsvarende skal ejere/brugere af tekniske hjælpemidler mv. anmelde arbejdsulykker til Arbejdstilsynet, når de er sket ved brugen af et teknisk hjælpemiddel, også selv om der ikke er tale om arbejde for en arbejdsgiver.

Arbejdsgiveren skal desuden anmelde arbejdsulykker i form af arbejdsrelateret vold, trusler og anden krænkende adfærd uden for arbejdstid, hvis hændelsen er relateret til arbejde for arbejdsgiveren, og den har medført fravær en dag eller mere ud over tilskadekomstdagen.

Arbejdsulykken skal desuden anmeldes til arbejdsgiverens forsikringsselskab, hvis det forventes, at skaden på personen vil kunne medføre ydelser efter arbejdsskadesikringsloven. Er skadelidte fortsat fraværende fra arbejde efter fem uger, skal ulykken under alle omstændigheder anmeldes.

Anmeldelse af arbejdsulykker skal ske elektronisk i Arbejdstilsynets og Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings fælles anmeldesystem EASY.

Underanmeldelse

Ved underanmeldelse forstås, at ikke alle anmeldepligtige arbejdsulykker bliver anmeldt til Arbejdstilsynet.

På grund af underanmeldelse er antallet af anmeldelser lavere end det reelle antal anmeldepligtige arbejdsulykker. Undersøgelser¹ viser, at kun ca. halvdelen af de anmeldepligtige arbejdsulykker anmeldes. Niveauet kan variere afhængig af faktorer som skadelidtes alder, virksomhedens branche og skadens alvorlighed, og den kan variere over tid. Forskelle i antal anmeldte arbejdsulykker, fx mellem de forskellige branchegrupper, kan derfor bl.a. skyldes forskelle i, hvor mange af de faktisk skete anmeldepligtige arbejdsulykker, der er blevet anmeldt. Ved brug af ulykestallene skal man være opmærksom på den usikkerhed, der er på grund af underrapportering.

Datakvalitet

Kvaliteten varierer i de oplysninger, der registreres ved anmeldelse af arbejdsulykker. Anmelderen af en arbejdsulykke skal angive de krævede oplysninger ved anmeldelsen ved at vælge den relevante kategori i de forskellige klassifikationer for fx skadetype og skademåde.

¹ Arbejdsulykker. Nyt fra Danmarks Statistik nr. 451. Danmarks Statistik 1999.

- Analyse af stigning i anmeldte arbejdsulykker 2003 til 2006 – Baggrundrapport, bilag 3, Arbejdstilsynet 2008.
- Udredning af årsager til udviklingen i anmeldte arbejdsulykker 1996-2010 - en registerbaseret undersøgelse. U Binger, J Dyreborg, JV Hansen & BL Thomsen. Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø 2013. ISBN 978-87-7904-260-5.
- Underrapportering af arbejdsulykker. LO-rapport, version 2.0: En ny vinkel på underrapportering. Lander F, Nielsen KJ, Rasmussen K, Lauritsen JM. Landsorganisationen i Danmark, 2015.
- Underanmeldelse af arbejdsulykker – beregning baseret på Danmarks Statistiks Arbejdskraftundersøgelse 2. kvartal 2013. Notat – Arbejdstilsynet, marts 2017.

Det gælder for de fleste parametre, at antallet af uoplyste tilfælde er faldende. Det betyder, at anmelderen har svaret på de pågældende spørgsmål i anmeldelsen. Til gengæld er antallet af tilfælde steget, hvor der registreres i opsamlingskategorier som 'andet'. Dette gælder skadetype og skademåde. Det er fx tilfældet, hvis oplysningen er kendt, men hvor den ifølge anmelderen ikke kan findes som valgmulighed i anmeldesystemet. Samlet set er antallet af tilfælde steget, hvor parameteret enten er uoplyst eller registret som 'andet'.

Virksomhedens branche registreres automatisk. Andelen af anmeldte arbejdsulykker med uoplyst branche er faldet i perioden 2012-2016. I 2012 var andelen 6,5 pct., og i 2016 var den under 1 pct. Denne udvikling giver bedre datakvalitet for oplysning om branche.